

Sesjon om forskningsetikk UHR Enhetsmøte Forskning, Tromsø, 12 mai 2026 Ellen-Marie Forsberg, HiØ

Fornavn Etternavn | Avdelingsnavn

18.05.2026

1

1

CHALLENGES AND INNOVATIVE CHANGES IN RESEARCH ETHICS REVIEWS

EUROPEAN POLICY BRIEF

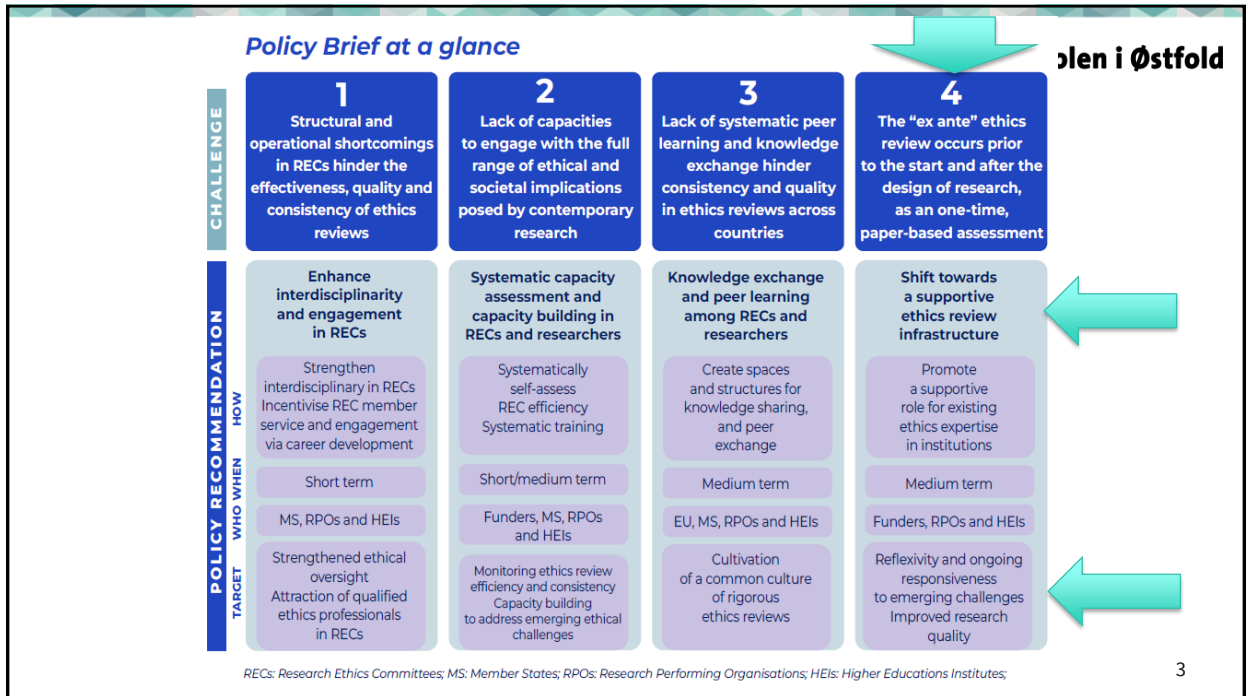
Towards a future-proof ethics review in a changing research landscape

Fornavn Etternavn | Avdelingsnavn

18.05.2026

2

2

3

Høgskolen i Østfold

4. Effectiveness of the current ethics review model

The current "ex ante" ethics review occurs prior to the commencement and after the design of research, typically involves a one-time, paper-based assessment of the proposed research and focuses on compliance with ethical and -in some cases- regulatory standards.

- Static ethics reviews limit ongoing, real-time ethical oversight of research
- Tick-box reviews fail to capture ethics issues posed by emerging research
- Researchers view RECs as primarily bureaucratic and "policing" bodies

4

4

Prosjektråd og evaluering – Forskningsetisk råd (PRE-FER)

- Kommer i tillegg til Forskningsetisk Råd (FER), som er mer overordnet
- PRE-FER bistår forskere i etiske vurderinger av planlagte forskningsprosjekter (som ikke faller innunder REK sitt mandat)
- Ca 8 saker i året
- Sammensetning:
 - Leder: Fredrik Andersen (førsteamanuensis HVO),
 - Seniorrådgiver fra Forskningsavdelingen med relevant formal- og realkompetanse: Kristian Sandbekk Norsted, Anne Marthe Fosdahl Wium, Marit Hilsen
 - Supplerende fagpersoner ved behov

Mandat

Gjeldende prinsipper er at forskerne selv er ansvarlig for forskningsetikken i prosjekter, men PRE-FER er en komité som bistår forskere i etiske vurderinger av forskningsprosjekter, der forskerne selv ønsker det.

Slike vurderinger skal gjøres i planleggingsfasen av forskningsprosjekter som for eksempel ved utarbeidelse av søknader om eksternfinansiering, planlegging av internt finansierte forskningsprosjekter eller for nye delprosjekter i allerede eksisterende forskningsprosjekter.

Komiteén foretar ikke vurderinger av pågående prosjekter (dersom du ønsker råd i forbindelse med pågående prosjekter, så ta kontakt med aktuell prodekan for forskning, linjeleder eller sekretær for høgskolens forskningsetiske råd (FER)). PRE-FER vurderer ikke prosjekter som faller inn under Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK).

Formålet med PRE-FER er å bidra til at forskning ved HiØ er etisk forsvarlig ved å være en ressurs som forskere ved HiØ kan trekke på for å gjøre trygge og gode forskningsetiske beslutninger for sine prosjektplaner.

Etter gjennomgang av prosjektplanene vil komiteén gi en vurdering på hvorvidt prosjektet anses å ha tatt hensyn til nødvendige forskningsetiske aspekter.

Typer saker

- “Hjelp! Vi har sendt artikkel til et tidsskrift og de krever evaluering fra *Institutional Review Board*”
 - Dette er den hyppigst forekommende sakstypen. Søker fyller inn søknadsskjema og beskriver prosjektet, PRE-FER går gjennom og skriver et eventuelt evalueringsbrev. Komiteens arbeid går da i hovedsak ut på å se etter mulige etiske utfordringer for så å samtale med søker om hvordan disse har blitt håndtert.

Typer saker

- “Vi har planlagt en prosjektsøknad og lurte på om det er noe vi ikke har tenkt på”
 - Dette er en ganske vanlig sakstype. Søker fyller inn søknadsskjema og beskriver prosjektet, PRE-FER går gjennom og diskuterer mulige etiske problemstillinger og foreslår eventuelle endringer og forsikringstiltak. Det vanligste er en dialog med søker underveis i denne prosessen. Medlemmer i PRE-FER deltar da også gjerne i prosjektmøter for å diskutere komiteens forslag.

Typer saker

- “Panikk! Det har skjedd noe galt i vårt prosjekt og vi vet ikke hva vi skal gjøre”
 - Dette er den sjeldneste sakstypen. PRE-FER går i dialog med prosjektleder for å få klarhet i problematikken og avklare om prosjektet skal avsluttes/bremses/videreføres i en ny versjon. Et sannsynlig utfall er at saken sendes videre til den/de i organisasjonen som er best rustet til å hjelpe (for eksempel personvernombud).

Take-home points

- Nyttig med en rigg som kan bistå forskere med etiske vurderinger i forkant og underveis i forskningsprosessen
- En slik rigg må kommuniseres ut i organisasjonen → det er ‘usual suspects’ som gjerne bruker PRE-FER → flere bør bruke det
- Slik bygger man levende forskningsetisk kultur – og forskningskvalitet! - i institusjonen

Final Conference

Beyond procedural ethics review: building reflexive research cultures

Thursday, 24 September 2026

Leuven, Belgium, 9:00-13:00 CET

Fornavn Etternavn | Avdelingsnavn

18.05.2026 11